

Alguns lepidòpters de la illa d'Eivissa.

per

I. DE SAGARRA

Pel mes de maig de l'any prop passat arribaren a nostres mans alguns quants lepidòpters que recollí en aquella illa el nostre company Dr. Font Quer, Conservador de Botànica al Museu de Ciències Naturals. Durant la seva llarga estada i després de visitar molt detingudament Eivissa i les illes veïnes, arribà al convenciment de que la fauna lepidopterològica hi era molt pobre. Tant sols passaven d'una dotzena els insectes d'aquest ordre que vegé o capturà. Ben entés que tots els observats ho foren a la illa d'Eivissa, no trobant-ne cap rastre en les altres que, de molt més reduïda extensió, formen el conjunt de les Pitiusses. Aquest material, si bé escàs, era preuat perquè no teniem fins aleshores cap representació d'aquell nucli insular.

Aprofitant les vacances de l'any 1919 visità el nostre Museu, el mestre nacional d'Eivissa, En Joan Grimalt. Es aquest amic, entusiasta recol·lector i té gran dalit per fer conèixer el material científic que ve collint amb constància, de diversos indrets de la illa. Li encarregàrem ens reunís el major nombre possible de lepidòpters, i a la tardor, ens feu una tramesa que augmentà nostres coneixements de la localitat. Ara no fa gaire que el Departament de Botànica ha deixat realitzada una segona tanda d'exploració i en conseqüència hem tornat a obtindre alguns insectes més, tot el qual ha estat la causa que redactessim aquesta nota breu, després d'examinar el material reunit mercès a l'esfors i bona voluntat dels recol·lectors esmentats.

Pieris rapae metra Steph.—Puig dels Molins, 20-V-19 (Font Quer); Eivissa, V-19 (Font Quer).

Pieris rapae L.—Eivissa, 26-IX-19; 9-X-19; 30-X-19 (J. Grimalt).

Pieris daplidice bellidice O.—Eivissa, 17-V-19; Puig dels Molins, 19-V-19 (Font Quer).

Pieris daplidice L.—Eivissa, 26-IX-19; 2-X-19; 9-X-19 (J. Grimalt).

Colias croceus Fourcr.—St. Joan, 21-V-19 (Font Quer).

Pyrameis cardui L.—Eivissa, 9-IX-19 (J. Grimalt).

Argynnis pandora Schiff.—St. Joan, 21-V-19. Dos exemplars mascles

parats sobre les flors de *Galactites tomentosa* i *Cardus tenuiflorus*, en els sots. (Font Quer).

Abdós exemplars són molt robustos i de mida major que els que coneixem d'altres indrets d'Espanya (40 mm. de marge alar). Sa coloració és intensament acusada i el dibuix negre més dilatat. Aquestes característiques s'aprecien millor al revers de les ales, mostrant-nos les posteriors quasi del tot sencera la faixa platejada.

Una revisió del material iberic que poseïm ens revela com la majoria dels mascles pertanyen a la forma *paupercula* Ragusa, en la qual manca la color platejada del revers. A Catalunya la coneixem de Lloret, Montsec i Olot. Per tant, al rebre els exemplars d'Eivissa reconeixèrem tot seguit el contrast d'aquesta *Argynnis* exuberant amb les demés formes de diurnes migrades que hi viuen conjuntament.

La forma d'altres illes mediterrànies estarà d'acort amb la nostra *Argynnis* eivissenca, a judicar per les dades de Charles OBERTHÜR (1) «Dans les Pyrénées-Orientales les mascles son generalmente petits; mais en Corse et en Algérie ils son le plus ordinairement très grands.»

Seitz (2) parla també de la forma argelina que FRUHSTORFER anomena *seitzii*, de la qual fa remarcar que és més gran que els exemplars europeus; revers d'un vert més clar; anvers grog-verdós més fosc; dibuixos negres més marcats, més abundosos i frequentment confluents. El conjunt de aquests caracters ens recorda precisament a la *pandora* eivissenca.

Pararge megaera trans. *tigelius* Bon.—St. Miguel, 19-V-19; Sta. Eulalia, 24-V-19 (Font Quer).

Els tres exemplars que poseïm són de mida petita (17 mm. de marge alar), mentres que la major dels exemplars de Catalunya oscilen entre 21 i 22 mm. El dibuix de l'anvers és migrat; manca quasi del tot la faixa mitjana de les ales posteriors, essent també reduïda en les anteriors. El conjunt ens revela una forma pobre i molt pereguda a *tigelius* de Córcega i Cerdenya.

Epinephele jurtina L.—2 mascles del Puig dels Molins, 20-V-19; 2 mascles, Eivissa, 17-V-19 (Font Quer). 6 mascles, Eivissa, V-20; 2 femelles de Eivissa -V-20 (Font Quer).

En conjunt tenim 10 mascles i 2 femelles que ens manifesten la forma que vola en la illa. Difereix de la rassa catalana, que dintre la branca meridional *hispulla* Hb. arriba a produir exemplars amb totes les característiques de *fortunata* Alph. que és l'extrem d'aquestes formes del mitjorn, en primer terme per sa mida; *hispulla* és exuberant (26 a 29 mm. de marge alar) i en canvi la forma eivissenca fa de 21 a 25 mm.

(1) Ch. Oberthür. — *Etudes de Lépidoptérologie comparée*, fascicle III, pag. 204 - Rennes 1909.

(2) A. Seitz—*Die Grossschmetterlinge der Erde*, vol. I, pag. 242. (edició francesa).

Contrasta també la coloració més intensa, destacant-se marcadament tots els motius de coloració fulva, advertint, sobre tot en les femelles, que aquesta color és francament rojenca i no ocrosa com ens mostra la forma nostra. Aquestes condicions de coloració, de ser constants (com ho són en tot el material que tenim), relacionarien aquesta rassa insular amb *telmesia* L., de Xipre i Assia menor. Altre caracter que augmenta aquella relació és l'androconi del mascle, molt ben delimitat en els exemplars d'Eivissa.

Tecla ilicis Esp.—Eivissa, V-20 (Font Quer). Un sol exemplar.

Lycaena icarus Rott.—Eivissa, V-20 (Font Quer). Pocs exemplars, i de mida reduïda, les taques marginals negres es dibuixen en l'anvers de les ales posteriors en algun exemplar, ab. *celina* Aust.; en altre, el dibuix del revers apareix molt aclarit, *semipersica* Tutt.

Agrotis pronuba L.—Eivissa, 14-V-19; un exemplar, dins l'habitació (Font Quer).

Agrotis tritici L. ?.—Eivissa, 29-V-19 (J. Grimalt). Aquesta cita deurà restar dubtosa fins i tant que tinguem més material. L'únic document ha estat unes ales molt deteriorades i per aquesta raó la determinació és incerta.

Plusia gamma L.—1-XI-19; (J. Grimalt). Un exemplar.

Aplasta ononaria Fuesl.—Eivissa, 17-V-19; Puig Sirer, 18-IX-19 (Font Quer). Dos exemplars molt deteriorats que amb prou feines permeten reconèixer l'espècie.

Rhodometra sacraria L.—Puig dels Molins, 22-IX-19; Eivissa, 18-IX-19 (J. Grimalt). Tres exemplars.

Pyrallis farinalis L.—Eivissa, 7-X-19 (J. Grimalt). Un exemplar.

Ancylolomia sp. ?.—St. Antoni Abad, 28-VIII-19 (J. Grimalt). Un exemplar

Nomophila noctuella Schiff.—Eivissa, 22-IX-19 (J. Grimalt). Dos exemplars.

Nymphula sp?.—Eivissa, 29-IX-19 (J. Grimalt). Únic exemplar de difícil determinació per estar molt deteriorat.

Pyrausta sp?.—Eivissa, X-19 (J. Grimalt). Dos exemplars en estat defectuós.

Les vint i una formes que deixem consignades no són prou per a revelar característiques d'importància en la fauna entomològica d'Eivissa. Cal seguir la tasca pacient de reunir més material per a arribar al millor coneixement d'aquella fauna.

Per avui hem cregut d'interès enumerar els exemplars estudiats seguint el mateix criteri del Professor Rebel al informar a la k. k. Zoologisch-Botanische Gesellschaft de Viena, quan presentà un petit nombre de heteròceres recollides pel capità de baixell J. Polatschek en l'any 1910 a

la gran de les illes Pitiuses (3). Digué: «encara que sien poques espècies, no deixen de tenir un interès faunístic, perquè són també ben poques les dades que havem referents a aquella fauna insular». Com a referència aduïa el testimoni de Pagenstecher. Aquest parla en termes generals tant de les Balears com de les Pitiusses dient que poseixen formes semblants a les de les terres costeres veïnes. Fa remarcar, sobre tot, la gran pobresa d'aquella fauna. Coincideix en tal opinió l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria en sa obra «Die Balearen in Wort und Bild geschildert».

Barcelona 30-V-20

Laboratori d'Entomologia del Museu de Ciències Naturals.

(3) Llista de les sis espècies recollides per J. Pol'stschek a l'illa d'Eivissa.

Thalpochares scitula Rbr. — Mascle 29-VIII-10.

Acidalia cervantaria depressaria Stgr. — Femelles 30-III-10, petits 26-VIII-10

Acidalia elongaria Rbr. — Exemplars molt petits 26-VIII-10

Gnophos muscidaria Hb. — Mascles 6-V-10; femelles 27-III-10; la última molt blanca.

Nomophila noctuella Schiff. — 29-III-10

Oegoconia quadripunctata Hw. 28-III-10.